

Vergaderjaar 2006–2007

30 212

Wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet in verband met nadere regels omtrent een onafhankelijk netbeheer

C

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ECONOMISCHE ZAKEN¹

Vastgesteld 26 september 2006

Het voorbereidend onderzoek heeft de commissie aanleiding gegeven tot het maken van de navolgende opmerkingen en het stellen van de navolgende vragen.

1. Behandeling wetsvoorstel

De leden van de fractie van **GroenLinks** (GL) hebben met gevoel van aarzeling kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij zien het wetsvoorstel als de uitkomst van een langdurig wetgevingsproces, waarin het parlement aanvankelijk wilde voorkomen dat de energiemarkt geheel geprivatiseerd zou worden. Grote politieke consensus ontstond over de opvatting dat dan tenminste het transportnetwerk in publieke handen zou moeten blijven, waardoor er een splitsing moest worden aangebracht tussen netwerkeigendom en netwerkbeheer aan de ene kant en energieleverantie en -productie aan de andere kant. De leden van de fractie van GL aarzelen echter omdat zij vrezen dat de geopolitieke omstandigheden en de ontwikkeling in andere lidstaten van de Europese Unie vraagtekens doen plaatsen bij de praktische realiteitswaarde van dit theoretische uitgangspunt van deze wet.

Wat in 2000 een reële optie was gezien de te verwachten ontwikkelingen in Europa lijkt anno 2006 minder voor de hand liggend juist gezien de ontwikkelingen zoals die zich met betrekking tot de energieproductie en -leverantie in Europa en daarbuiten hebben voltrokken. Kortom, geldt voor dit wetsdossier niet het spreekwoord: «beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald»?

Daar komt bij dat de leden van de fractie van GL zich afvragen of dit kabinet, dat met een beperkte missie voor een korte periode aan de slag is, moet willen tekenen voor zo'n vergaande en ingrijpend wetsvoorstel als thans voorligt. Terughoudendheid en zorgvuldigheid waren immers twee kernwoorden in de regeringsverklaring van het kabinet Balkenende III. Daarin gaf de regering aan het totstandbrengen van een «volwaardige en degelijke begroting» als haar voornaamste verantwoordelijkheid te zien. Terughoudendheid zou vervolgens worden betracht bij het nemen van ingrijpende maatregelen, die in de samenleving als controversieel

¹ Samenstelling:

Leden: Van den Berg (SGP), Ketting (VVD), Luijten (VVD), (voorzitter), Maas-de Brouwer (PvdA), Terpstra (CDA) (plv.voorzitter), Ten Hoeve (OSF), Doek (CDA), Kox (SP), Essers (CDA), Sylvester (PvdA), Schouw (D66) en Thissen (GL).

Plv. leden: Van Middelkoop (CU), Van den Oosten (VVD), Biermans (VVD), Doesburg (PvdA), Klink (CDA), Franken (CDA), Van Raak (SP), Lemstra (CDA), Noten (PvdA), Schuyter (D66) en Van der Lans (GL).

worden ervaren. Naar de mening van de leden van de fractie van GL zou dit kabinet in overeenstemming met zijn uitgangspunten handelen als het de afronding van het voorliggende wetsvoorstel aan het komende kabinet zou overlaten.

Dat leidt bij de leden van de fractie van GL tot de volgende vragen:

Zou het – gezien het ingrijpende en maatschappelijk controversiële karakter van het voorliggende wetsvoorstel – niet passend zijn als het kabinet de verdere afhandeling ervan aanhoudt tot het moment dat er een kabinet aantreedt dat op een parlementaire meerderheid in beide Kamers van de Staten-Generaal kan rekenen?

Neemt de minister van Economische Zaken dit wetsvoorstel met dezelfde standvastige overtuiging voor zijn rekening als die zijn voorganger ten toon heeft gespreid?

Het is bekend dat er in kringen van het CDA, zowel in de Tweede als Eerste Kamer, serieuze bedenkingen leven tegen het wetsvoorstel zoals dat nu ter tafel ligt? Hoe staat de minister tegenover deze aarzelingen van zijn partijgenoten?

Wat is de dringende noodzaak om dit wetsvoorstel nog door deze regering te laten behandelen? Wat gebeurt er als de Eerste Kamer dit wetsvoorstel niet vóór 1 januari 2007 zou behandelen dan wel voor die datum zou verwerpen?

Zou deze minister van Economische Zaken zijn politieke lot willen verbinden aan het wetsvoorstel van deze splitsingswet, en meent hij dat het om een zodanig politiek gewichtige kwestie gaat dat, als de negatieve gevolgen overheersen, daaraan politieke consequenties zouden moeten worden verbonden?

De leden van de fractie van de **SP** vroegen of de regering de opvatting van de SP-fractie deelt dat er, gezien de grote economische en maatschappelijke gevolgen die aan dit wetsvoorstel verbonden zijn, alle reden is om afhandeling van dit voorstel aan te houden tot na de komende verkiezingen van de Tweede Kamer.

Is er enige reden om aan te nemen dat in deze kwestie het oud-Nederlandse spreekwoord «beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald» hier niet van toepassing zou zijn?

De leden van de fracties van **D66** en **OSF** vroegen waarom het kabinet deze wet nog perse wil behandelen. Wat is de inhoudelijke opvatting van de nieuwe minister voor EZ over dit wetsvoorstel?

2. Splitsing van energiebedrijven

De leden van de **CDA**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige wetsvoorstel.

Deze leden zijn van mening dat het van groot belang is voor Nederland een goede structuur te hebben van de energiesector. Belangrijke elementen daarbij zijn de voorzieningszekerheid en de leveringszekerheid.

Tevens achten deze leden de transitieproblematiek, de innovatie van de energie industrie en de geo-politieke dimensie daarbij evenzeer van grote betekenis.

Uiteraard staan de belangen van de gebruikers van energie (particuliere consument, instellingen en bedrijfsleven) daarbij voorop, maar de rechtspositie van de huidige bedrijven verdient daarbij eveneens aandacht. De leden van de CDA-fractie betrekken daarbij ook dat de gedwongen splitsing een groot beroep zal doen op de werknemers van de betrokken

concerns die de afgelopen tien jaar door fusies, reorganisaties en de liberalisatie al veel te verwerken hebben verkregen.

De leden van de CDA-fractie achten het een goede zaak dat mede door de inspanningen van de regering zowel grote aandacht wordt besteed aan de transitieproblematiek (zie Willems), als aan de interconnectie binnen de Europese Unie. De instelling van het Pentalateral Energy Forum op 8 juni 2006 is daarbij een stap voorwaarts om tot één Noordwest-Europese energiemarkt te komen.

De leden van de CDA-fractie hebben eveneens met belangstelling kennisgenomen van het voorstel van aanbeveling met betrekking tot het energiebeleid van de Beneluxraad van 16 juni 2006, waarin de Raad aangeeft ook met genoegen te hebben kennisgenomen van de oprichting van het Pentalaterale Energieforum.

De leden van de CDA-fractie hebben tevens met instemming kennisgenomen van het initiatief van de regering om in het najaar van 2006 te komen tot een Nationale Energie Dialoog teneinde de door de zie Willems bepleite transitie te bevorderden.

Ook het verschijnen van het Groenboek van 8 maart 2006 en de daarin aangegeven Europese strategie om tot een duurzame, concurrerende en continu geleverde energie voor Europa te komen achten deze leden een goede ontwikkeling.

Het gezamenlijke advies van de Algemene Energieraad en de Adviesraad Internationale Vraagstukken van januari 2006 en de reactie van het kabinet van 24 mei 2006 achten deze leden belangrijk.

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat de juridische eigendom van alle netten te allen tijde in handen van overheden moeten blijven. Het amendement van het CDA (Hessels) heeft hun volledige instemming, immers door dat amendement wordt dit bereikt.

De leden van de CDA-fractie hebben op een aantal kernpunten van dit wetsvoorstel twijfels en vragen.

- I De ontwikkelingen binnen de Europese Unie: zal de markt (zoals nu) worden bepaald door ongesplitste bedrijven of door gesplitste bedrijven?
- II Wat is het gevolg voor de invloed van de Nederlandse Regering op de internationale energiepolitiek?
- III Leidt dit wetsvoorstel niet tot een ontijdige uitverkoop van de Nederlandse energiesector aan het buitenland, met nadelige gevolgen op het gebied van innovatie en de transitie naar meer milieuvriendelijke productieprocessen van energie?
- IV De gevolgen van dit wetsvoorstel met betrekking tot de Cross Border Leases?
- V De rechtsgelijkheid: leiden de diverse overgangsbepalingen in verband met de cross border lease contracten niet tot rechtsongelijkheid tussen de diverse bedrijven?
- VI Is het wel verstandig om netwerk- en netbeheerders onderdeel te laten uitmaken van een groep met andersoortige activiteiten?

De leden van de CDA-fractie willen de volgende zaken aan de orde stellen:

- (i) de proportionaliteit van de gedwongen splitsing
- (ii) de opportuniteit van de voorgestelde splitsing
- (iii) de Europeesrechtelijke aspecten
- (iv) de positie van TenneT
- (v) het Multi-utility concept en netwerkbedrijven
- (vi) CBL-aspecten
- (vii) de flankerende fiscale maatregelen
- (viii) kosten van splitsing
- (ix) inning van vorderingen op afnemers

In de memorie van toelichting wordt gesteld dat de aanleiding voor de gedwongen splitsing driedig is:

«Naast de borging van de onafhankelijkheid van het beheer van de distributienetten, de netten die elektriciteit en gas vanaf de hoofdwegen van het Nederlandse net naar de voordeuren brengen, liggen ook de liberalisering en de internationalisering van de energiemarkt ten grondslag aan de kabinetsvisie op de toekomstige structuur van de energiemarkt en daarmee aan dit wetsvoorstel».

Voorts wordt in de memorie van toelichting en in de daaropvolgende stukken meerdere malen in gelijke of min of meer gelijke woorden vermeld dat de DTe in haar advies van 15 april 2004 heeft geconcludeerd «dat de op dat moment geldende regelgeving niet toereikend is om de volledige onafhankelijkheid van de netbeheerders te waarborgen». De DTe merkt op dat het zeer moeilijk is inzicht te krijgen op de naleving van de onafhankelijkheidsvereisten. Aanvullende regelgeving en versterking van het toezicht kan hier verbetering in aanbrengen, maar zal nooit leiden tot de gewenste situatie. Afhankelijke gedragingen zijn naar hun aard namelijk zeer moeilijk te achterhalen en extra regelgeving en toezicht zal leiden tot een verdere stijging van de nalevings- en handhavingvereisten.

Veel verder dan het aangeven van vermoedens en aanwijzingen van «afhankelijk» gedrag voert de redengeving niet.

De leden van de CDA-fractie zijn net als overigens de Raad van State voorshands niet erg onder de indruk van deze redengeving. Immers, de in 2004 tot stand gekomen I&I wetgeving heeft het toezichts- en handhaving-instrumentarium aangescherpt en de mogelijkheid gecreëerd om de economische eigendomsoverdracht van de netten aan de netbeheerders af te dwingen.

Deze leden achten de voorbeelden van «afhankelijk» gedrag zo mager dat die in hun ogen geen rechtvaardiging kunnen zijn voor de voorgestelde gedwongen splitsing.

Voor deze leden staat vast dat toezicht en handhaving door DTe stevig en adequaat moet zijn, de ervaringen met bijv. OPTA in een zeer vergelijkbare netwerkomgeving tonen aan dat stevig toezicht wel degelijk mogelijk is. Ook de controle door de Belastingdienst op de prijsvorming binnen concerns die meestal vele malen gecompliceerder in elkaar steken dan de Nederlandse energiemaatschappijen wordt door velen als adequaat beoordeeld.

De leden van de CDA-fractie nodigen de Regering uit om op dit punt een nadere onderbouwing te geven.

De leden van de CDA-fractie vragen zich af waarom de gedwongen splitsing nu moet worden afgedwongen. In dat kader stellen zij het volgende aan de orde.

Deze leden zijn van mening dat de overdracht van het beheer van het hoogspanningsnet aan TenneT, dat door voor- en tegenstanders van het wetsvoorstel als juist wordt geacht, een goede zaak is.

Invoering per 1 januari 2008 heeft de volle steun van de CDA-fractie.

Het creëren van «vette» netbeheerders, reeds mogelijk op grond van de I&I-wetgeving, is met instemming van de CDA-fractie uitgesteld tot invoering van de onderhavige wet.

De CDA-fractie blijft hoe dan ook voorstander van het creëren van een «vette» netbeheerder. Immers dat leidt tot meer onafhankelijkheid van de netbeheerder en bevordert de zo gewenste transparantie. Het toezicht en handhaving door DTe wordt daardoor vergemakkelijkt.

De leden van de CDA-fractie constateren dat Nederland niet alleen naar de letter, maar ook naar de geest als een van de weinige landen binnen de EU nu reeds meer dan volledig voldoet aan de relevante richtlijnen op het gebied van gas en elektriciteit.

De leden van de CDA-fractie vragen de regering nader in te gaan op de vraag hoe reëel het is om te verwachten dat de Europese Unie of één of meer van de grote ons omringende landen op afzienbare tijd (stel vijf jaar)

over zullen gaan tot het afdwingen van een gedwongen splitsing zoals voorgesteld in het onderhavige wetsvoorstel.

Tevens constateren deze leden dat geen land ter wereld, behalve Nieuw-Zeeland, een gedwongen splitsing bij wet heeft afgedwongen. Deze leden menen dat ook niet te verwachten valt dat andere ons omringende grote landen daartoe binnen enkele jaren zullen overgaan.

Overigens is het de leden van de CDA-fractie bekend dat de huidige regering van Nieuw-Zeeland overweegt de gedwongen splitsing ongedaan te maken, daar geen van de beoogde doelen is bereikt.

Hoe beoordeelt de regering de situatie in Nieuw-Zeeland?

Ook de geo-politieke ontwikkelingen sinds de indiening van dit wetsvoorstel op 31 augustus 2005 roepen bij de leden van de CDA-fractie de vraag op of invoering van een gedwongen splitsing op dit moment opportuun is.

De Algemene Energieraad oordeelde in zijn rapport van december 2003 «Net nog niet» dat voorzichtigheid geboden was.

In dit verband verwijzen deze leden tevens naar het onder punt 1. vermelde voorstel van aanbeveling van de Beneluxraad dat op pagina 4 als volgt adviseert: «adviseert de regeringen om in afwachting van nadere besluitvorming binnen de Europese Unie geen ingrijpende maatregelen aangaande hun energiemarkten te nemen tenzij deze absoluut noodzakelijk, dan wel eenvoudig terug te draaien zijn».

De leden van de CDA-fractie verzoeken de regering uitvoerig in te gaan op de opportuniteitsvraag.

Voorts zijn deze leden geïnteresseerd in de ervaringen tot nu met de splitsing van Gasunie in het transportbedrijf GTS en het productie- en handelsbedrijf Gasunie Trade en Supply. Deze leden verzoeken de regering daarbij ook in te gaan op de vraag of deze splitsing invloed heeft of al heeft gehad op de onderhandelingspositie van de Nederlandse regering met buitenlandse overheden.

De leden van de fractie van de **PvdA** merken op met belangstelling te hebben kennis genomen van dit wetsvoorstel. Zij wensen de regering een aantal vragen voor te leggen.

Welke doelen wenst de regering met deze splitsing van de eigendom van de energiebedrijven te bereiken? Waarom kunnen deze doelen niet worden bereikt met aanpassing van de huidige wet, met name door versterking van de bevoegdheden van DTe terzake, dus zonder deze ingrijpende splitsing? Op welke punten schiet de huidige wet tekort?

Kan de regering de noodzakelijkheid aangeven van deze vergaande en ingrijpende splitsing van de energiebedrijven in relatie tot elk van de doelstellingen die zij wenst te bereiken? Kan de regering aangeven in welke mate de gestelde doelen daadwerkelijk zullen worden gehaald en op welke termijn? Is er in relatie tot deze doelen geen minder ingrijpende oplossing denkbaar?

Acht de regering de vergaande maatregel van gedwongen «splitsing van de energiebedrijven» proportioneel in relatie tot de door haar gestelde doelen? Wil de regering haar visie op dit punt onderbouwen?

Kan de regering in financiële en economische termen aangeven wat er gebeurt als de energiebedrijven niet op korte termijn worden gesplitst?

Kan de regering in financiële en economische termen aangeven wat de gevolgen zijn voor de sector en voor de rijksbegroting als de energiebedrijven wel op de korte termijn worden gesplitst?

Kan de regering het consumentenbelang aangeven van de splitsing van de energiebedrijven? Vanuit welke veronderstellingen vertrekt de regering, bijvoorbeeld ontwikkelingen in de Europese markt etc. Gaat de consument of burger er op vooruit? En zo ja, op welke aspecten?

Op welke aspecten gaat de consument of burger er op achteruit?

Kan de regering het belang van de splitsing aangeven voor de eigenaren, de provincies en de gemeenten? Gaan zij er op vooruit? En zo ja, op welke aspecten? Gaan zij er op achteruit en zo ja op welke aspecten?

De DTe zou, zo staat geschreven in een brief van DTe aan het ministerie van EZ van 15 april 2004, problemen ondervinden met het houden van toezicht op juridisch gesplitste bedrijven. Om goed toezicht te kunnen houden zou een eigendomssplitsing noodzakelijk zijn. Is dit nog altijd zo? Welke problemen heeft DTe ondervonden bij het toezicht op niet gesplitste bedrijven? Is naar de aangegeven problemen onderzoek gedaan en zo ja door wie? Hoe luiden de uitkomsten? Welke problemen bleken om welke reden onoverwinbaar? Als een energiebedrijf wel gesplitst is, waarom zijn de vermeende problemen dan gegarandeerd verholpen? Wat heeft DTe concreet aan bevoegdheden nodig om deze problemen te overwinnen zodat de Dienst wel in staat is om goed toezicht te kunnen uitvoeren, ook op slechts juridisch gesplitste bedrijven?

Waarom doen deze problemen zich niet voor bij niet gesplitste bedrijven zoals TNT en KPN waarop het toezicht als succesvol is bestempeld?

Een belangrijke aanname van dit wetsvoorstel is, dat er op grote schaal kruissubsidiëring zou hebben plaatsgevonden door de energiebedrijven. Kan de regering op dit punt met alle feiten op tafel komen? Kan de regering voorbeelden geven van het structureel vóórkomen van kruissubsidies in de huidige praktijk van de energiebedrijven? Is het bestrijden van kruissubsidies van netwerk naar andere activiteiten wel zinvol als deze voor buitenlandse spelers wel mogelijk blijft en andere vormen van kruissubsidie eveneens mogelijk blijven?

De leden van de **VVD**-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel. De leden hebben kennis genomen van de uitvoerige behandeling in de Tweede Kamer, de gehouden hoorzittingen, de nadere uitleg in brieven van de Minister van Economische Zaken en een aantal rapporten van deskundigen. Dit heeft ertoe geleid dat deze leden de inhoudelijke voorbereiding voor de behandeling van het voorliggende wetsvoorstel voldoende vinden voorbereid voor wat betreft de werkingssfeer van het wetsvoorstel.

Deze leden merken wel op dat het onderhavige wetsvoorstel een duidelijke wijziging van de structuur van de betreffende energiesector beoogt. Dit heeft de leden ertoe gebracht een vraag te stellen die ingaat op de transitie van het huidige naar het beoogde stelsel. Dit betreft het volgende.

Het kabinet heeft met dit wetsvoorstel met name voor ogen de met de netten gemoeide publieke belangen adequaat te borgen. Dit heeft niet alleen de zekerstelling van deze belangen ten doel, maar ook om (minderheids)privatisering van de netten en andere bedrijfsonderdelen mogelijk te maken.

De publieke belangen die hierbij in het geding zijn kunnen als van groot belang worden gekenschetst:

- het zekerstellen van de leveringszekerheid voor de afnemers;
- het zekerstellen van maatschappelijke doelstellingen met betrekking tot kwaliteit en veiligheid van de levering;

- een zodanig toezicht dat sprake is van doelmatige marktwerking en marktordening;
- het beschermen van afnemers tegen monopolioïde handelingen;
- het bevorderen van een gezond investeringsklimaat;
- het bevorderen van investeringen in kleinschalige productiecapaciteit zoals warmtekrachtkoppeling en duurzame energieopwekking.

Voorts komt het deze leden voor dat er ook bij gemeenten en provincies sprake is van publiek belang binnen de aldaar geldende bestuurlijke bevoegdheden. Zonder uitpuittend te willen zijn constateren deze leden dat de genoemde belangen vragen om een zorgvuldig vastgestelde regelgevende context. Dit wordt nog onderstreept door de omvangrijke financiële posities die door de provincies en gemeentes worden bekleed als aandeelhouder van de betrokken bedrijven.

Vervolgens spelen naar de mening van deze leden nog andere elementen een rol, zoals het voorkómen van tariefsverhogingen ten gevolge van de invoering van dit wetsvoorstel en de overgangsbepalingen in verband met de Cross Border Leasecontracten.

Te dien aanzien hebben deze leden nog niet voldoende kunnen inschatten welke risico's de Staat kan lopen na invoering van deze wet. De opvattingen van de vele geraadpleegde deskundigen lopen daarvoor te zeer uiteen. Zij vragen de minister bondig en helder uiteen te zetten in welke mate en op welke gronden de Staat aansprakelijkheidstelling kan verwachten.

De leden van de fractie van **GL** vragen of de geopolitieke ontwikkelingen sinds 2000 (11 september, spanningen in de Arabische wereld, het dichtdraaien van de gaskraan door Rusland) niet voldoende reden zijn om het oorspronkelijke uitgangspunt van dit wetsvoorstel (liberalisering is onvermijdelijk, maar dan moet de (netwerk)infrastructuur in publieke handen blijven) nog eens goed tegen het licht te houden. De onvermijdelijkheid van de privatisering van de energiebedrijven is immers lang niet zo maar vanzelfsprekend. Niet alleen is op alle mogelijke terreinen twijfel gerezen over de effectiviteit van marktwerking als het gaat om de handel van publieke goederen, belangrijker is dat vergaande liberalisering de publieke controle op de energiemarkt vermindert, en de afhankelijkheid van externe krachten vergroot. Is dat werkelijk wat de Nederlandse regering nastrevenswaardig acht?

De geopolitieke ontwikkelingen hebben de urgentie om de energieproductie te verduurzamen alleen maar groter gemaakt. Daarmee wordt immers niet langer alleen het milieu een goede dienst bewezen, cruciaal is dat daarmee ook de afhankelijkheid van de grote energieproducerende landen en multinationale ondernemingen in de wereld kan worden vermindert. De transitie naar een duurzame energiehuishouding heeft daarmee een geopolitieke dimensie gekregen. De structuur die we nu realiseren moet bijdragen aan het bespoedigen van deze transitie. De vraag is of voldoende is doordacht dat het voorliggende wetsvoorstel ook deze functie heeft? Is een gesplitste energiemarkt, waarbij de productie en leverantie geliberaliseerd is en het netwerk in publieke handen de meest geëigende structuur om de transitie naar een duurzame energiehuishouding te bespoedigen. De leden van de fractie van GroenLinks betwijfelen dat ten zeerste, maar laten zich graag van het tegendeel overtuigen.

De leden van de fractie van de **SP** vragen welk doel dit voorstel beoogt te dienen.

De leden van de fractie van **D66** vragen of het verder «optuigen» van het toezicht (DTe) een alternatief zou kunnen zijn voor de wet en hoe past dit

bij het beleid rondom «good governance» (o.a. transparantie, herkenbaar bestuur, verantwoordelijkheden) van dit kabinet.

Is het kabinet voornemens met wetsvoorstellen te komen om andere bedrijven/instituten/organisaties te «splitsen» waardoor de publieke belangen beter zijn gewaarborgd? En welke zijn dat?

Hoe werkt de beoogde transparantie door in de rekeningen die mensen in de toekomst gaan ontvangen? Dat zullen geïntegreerde rekeningen worden met de elektriciteitsleverancier als aanspreekpunt; zijn hier al afspraken over gemaakt? Hoe gaat dat administratief geregeld worden na de splitsing; zijn de administratie afdelingen van de energiebedrijven daar dan wel op voorbereid.

De leden van de fracties van **SGP** en **CU** hebben met belangstelling kennis genomen van het voorstel. Het wetsvoorstel beoogt de Nederlandse netten te beveiligen, dit omdat een verdergaande internationalisering van de energiemarkt voor de hand ligt. Ook is het de bedoeling de onafhankelijkheid van de netten en daarmee de concurrentie over die netten veilig te stellen.

Graag vernemen zij van de minister of door dit wetsvoorstel het beoogde doel inderdaad wordt bereikt.

3. De energiemarkt na splitsing

De leden van de fractie van het **CDA** merken op dat de regering er blijkens de memorie van toelichting vanuit gaat dat Nederlandse energiebedrijven op den duur deel gaan uitmaken van internationale ondernemingen die met elkaar concurreren op de verschillende markten binnen Europa en concludeert «zij zijn met of zonder netten hoe dan ook kleine spelers op de Europese markt».

In dat verband is zowel voor de CDA-fractie als voor de regering structurele borging van onafhankelijk netbeheer leidend.

Maar het is maar zeer de vraag of de door de regering en door vele investment bankers gedachte ontwikkeling van de trend tot concentraties en fusies het opereren van middelgrote spelers uitsluit, immers in elke markt bestaan hele grote dominante spelers, middelgrote en zelfs kleine levensvatbare bedrijven.

Voor de CDA-fractie is het in dit verband een belangrijke vraag of en in hoeverre de overheid daarop invloed moet hebben door de Nederlandse bedrijven door de voorgenomen gedwongen splitsing als het ware uit te leveren aan buitenlandse concerns, die in ieder geval op dit moment in overgrote meerderheid volledig geïntegreerd zijn.

In dit verband vragen de leden van de CDA-fractie de regering uitvoerig in te gaan op de vraag of de ontwikkelingen in de Europese markt zullen leiden tot een situatie waarin de belangrijkste spelers gesplitste of ongesplitste bedrijven zullen zijn. Deze leden achten daarbij ook van belang op welke termijn de regering een dergelijke ontwikkeling verwacht.

De leden van de CDA-fractie menen dat gezien de ontwikkelingen naar een Noordwest Europese energiemarkt het level playing field niet beperkt zou moeten worden tot het grondgebied van Nederland. Deze leden verzoeken de regering om een reactie.

Deze leden vragen de regering of ze bereid is te bevorderen dat de Nederlandse Mededingsautoriteit (NMa) bij de beoordeling van eventuele fusies tussen Nederlandse energiemaatschappijen de Noordwest Europese energiemarkt als de relevante markt te zien.

De leden van de fractie van de **PvdA** stellen dat, als het wetsvoorstel van kracht wordt, te verwachten valt dat de Nederlandse bedrijven worden opgekocht door buitenlandse bedrijven die zelf niet gesplitst zijn. Deze buitenlandse bedrijven kunnen zich schuldig maken aan kruissubsidiëring. Hoe gaat de regering daar mee om? Hoe denkt de regering te kunnen handhaven in dergelijke gevallen?

De regering treft met dit wetsvoorstel maatregelen die verder gaan dan de Europese Richtlijn. Kan de regering meedelen wat de noodzaak is om verder te gaan dan de Richtlijn? Immers, geen enkel ander land in Europa treft de maatregel zo verregaand zoals de Nederlandse regering deze wenst te treffen.

Een belangrijke aanname van dit wetsvoorstel is, dat nieuwkomers nauwelijks tot geen toegang zouden hebben tot de energienetten. Dit zou worden tegengewerkt door de bestaande energiebedrijven. Kan de regering op dit punt met alle feiten op tafel komen? Is de splitsing van de energiebedrijven, stel dat er feiten zijn, dan de ultieme remedie? Zijn er in overleg met de sector andere alternatieven overwogen?

Is de regering voornemens de motie-De Krom en Vendrik, inzake het uitbreiden van de bevoegdheden c.q. instrumenten van de NMa en de Europese Commissie om ongewenste marktmacht tegen te kunnen gaan (30 212, nr. 36, 19 april 2006) uit te voeren? Hoe schat de regering de kans dat er ook daadwerkelijk in Europa een level playing field komt? Als dat niet het geval zou zijn, heeft dat dan consequenties en welke en welke zouden dat dan zijn?

Stel dat dit wetsvoorstel wordt aangenomen en van kracht wordt. Er ontstaat concurrentie van buitenlandse bedrijven die niet gesplitst zijn ten opzichte van de Nederlandse bedrijven die wel gesplitst zijn. Is de regering bereid om het splitsingsgebod pas dan van kracht te laten worden nadat er vanuit Europa een richtlijn komt die de splitsing van energiebedrijven ook vraagt van de andere Europese landen?

Waaruit blijkt dat andere landen in NW Europa op de termijn waarop de splitsingswet in werking treedt over zullen gaan tot een uiterste vorm van eigendomssplitsing zoals Nederland dat doet teneinde een level playing field te bereiken? Welke toezeggingen zijn door welke regeringen van welke landen gedaan?

Wat gebeurt er voor onomkeerbaar schadelijks als we nu ten aanzien van de beslissing tot eigendomssplitsing een pas op de plaats maken? Is het gezien de risico's dan ook niet verstandig om dergelijk ingrijpende maatregelen met onzekere gevolgen te nemen in gezamenlijkheid met die andere landen, zodat er sprake is van een Europees marktbeleid? Heeft de regering dit onderwerp aan de orde gesteld in het Pentilaterale overleg en zo ja, wat was de reactie van de Franse en de Duitse partners?

De internationale energiemarkt is oligopolistisch van karakter. Leidt splitsing niet tot (nog) verdere concentratie en consolidering van de NW Europese energiemarkt? Leidt dit proces niet logischerwijs tot verdere concentratie van marktmacht? Toename van marktmacht bij te weinig zeer grote spelers leidt tot aantasting van concurrentieverhouding. Is dit wel te combineren met de wens tot verlaging van prijzen? Hoe realistisch is een dergelijke belofte derhalve?

De energiepolitiek van de regering is gebaseerd op een vrije Europese energie markt. In de praktijk blijkt echter dat in Europa de markt wordt gedomineerd door nationale belangen. Betekent dat dan niet dat het

Nederlandse beleid afwijkt van dat van veel Europese partners en zo ja, is het dan niet nodig dat de minister, in het belang van de Nederlandse concurrentiepositie van de bedrijven, zijn visie en tempo m.b.t. een vrije Europese markt aanpast aan de Europese realiteit?

Hoe is het te rijmen dat de regering de NW Europese markt als de relevante beschouwt in zijn energiebeleid, als bij fusies tussen Nederlandse bedrijven de Nederlandse als de relevante markt geldt?

Een belangrijke reden voor eigendomssplitsing is de gelijke toegang tot de netten. Er is echter momenteel ook goede en gelijke toegang gewaarborgd (ook voor buitenlandse bedrijven) door juridische splitsing en goed toezicht (zoals voorgeschreven door de EU). Zou de regering niet eerst moeten zorgen dat de Nederlandse bedrijven ook een gelijke toegang krijgen tot alle buitenlandse markten, voordat de binnenlandse markt wordt uitgeleverd aan de buitenlandse spelers?

In andere landen worden de belangen van de eigen energiebedrijven actief beschermd. Waarom kan Nederland op het gebied van energie-opwekking geen industriepolitiek voeren zoals de andere Europese landen wel doen? Nederland verliest hiermee immers invloed op het Europese energiebeleid en het daarmee verbonden milieu-, duurzaamheids- en innovatiebeleid.

Kan de regering meedelen waarom zij van mening is, dat de Nederlandse bedrijven in de toekomst helemaal geen rol van betekenis meer kunnen spelen op het gebied van de productie van energie? En dat daarmee de productie, levering en handel bij voorbaat verder uit Nederlandse handen gegeven kan worden?

De leden van de **GL**-fractie vragen of het niet van bestuurlijke wijsheid zou getuigen om de afhandeling van onderhavig wetsvoorstel op te schorten tot een moment dat er meer zicht bestaat over de precieze ontwikkelingen in Europa?

In welke mate verplichten de Europese energie richtlijnen Nederland tot de splitsingsvoorstellen zoals deze thans zijn geformuleerd? Is het een één-op-één implementatie? Is het tijdschema van de besluitvorming een dwingende eis van Europa? Loopt Nederland in vergelijking met andere Europese lidstaten voor of achter met de implementatie?

Kan de regering een zo precies mogelijk overzicht geven van de meest actuele stand van zaken van de mate van splitsing in de afzonderlijke lidstaten van de Europese Unie? Is het waar dat de meeste lidstaten niet verder gaan dan een juridisch-administratieve splitsing? Wat is gezien deze Europese context het belang dat Nederland in dit opzicht verder gaat?

Kan de regering informeren hoe de besluitvorming zich ontwikkelt met betrekking tot een mogelijke splitsing in de grote Europese lidstaten, zoals Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Italië en Spanje?

Getuigt het van een realistische toekomstvisie om in dit verband als relatief klein land «voor de troepen» uit te lopen?

Acht de regering het wenselijk als de grote energieleveranciers op de Nederlandse markt worden overgenomen door Europese energiebedrijven die in hun thuisland zowel het netwerk in hun bezit hebben als de energie leveren? Heeft de regering instrumenten om zich daar tegen te verzetten?

e leden van de fractie van de **SP** vragen of het beoogde doel, zoals dat gold ten tijde van de indiening bij de Tweede Kamer, nog in overeenstemming is met de ontwikkelingen sinds de indiening ervan, vooral gezien de spectaculaire ontwikkelingen op de internationale energiemarkt?

Is de oorspronkelijke aanname, dat Nederlandse bedrijven op termijn geen rol zouden kunnen blijven en moeten willen blijven spelen in de energieproductie, nog correct en uitgangspunt van beleid? Of is er sprake van voortschrijdend inzicht bij de regering op dit punt?

Loopt Nederland in de Europese Unie niet veel te ver voor de muziek uit met deze splitsing van de energiebedrijven, mede vanwege het – bewuste – gebrek aan tempo in de ontwikkelingen in de meeste andere lidstaten op dit terrein? En komen daardoor andere landen en buitenlandse bedrijven in een voor hen voordeliger positie en komen Nederland en de Nederlandse bedrijven daardoor in een nadeliger positie dan de regering dacht op het moment dat dit wetsvoorstel werd voorbereid?

Vergroot splitsing onder de huidige omstandigheden de kans op versnelde overname van de energiebedrijven door buitenlandse investeerders, ook van buiten de Europese Unie, en verkleint dat de toekomstige invloed van de Nederlandse overheid op de energievoorziening in eigen land?

Wenst de regering de internationale trend dat energiebeleid meer politiek dan economie is, onder ogen te zien of wil de regering daaraan voorbij gaan of, nog sterker, er tegenin gaan met haar beleid en zo ja, waarom neemt de Nederlandse regering dan deze uitzonderingspositie in?

De leden van de fractie van **D66** vragen of de regering nog eens duidelijk kan maken hoe deze wet aansluit bij internationale trends en ontwikkelingen.

In andere landen vindt een nationalisatieproces plaats. Wat is het Nederlandse afnemersbelang als de Nederlandse energiebedrijven straks onderdeel uitmaken van een buitenlands staatsbedrijf, of van een bedrijf waar een buitenlandse staat een aanzienlijk aandelenpakket in heeft?

4. De netbeheerder

De leden van de fractie van het **CDA** wijzen erop dat bij de derde nota van wijziging het voorgestelde art. 17 b Elektriciteitswet 1998 c.q. art. 10 b Gaswet aangescherpt is in die zin, dat het zowel netbeheerders als groepsmaatschappijen van de netbeheerders verboden is om «wezensvreemde» activiteiten te verrichten. Daartoe is bepaald, dat onder «met het netbeheer strijdige handelingen» in ieder geval moeten worden verstaan handelingen of activiteiten die niet op enigerlei wijze betrekking hebben op of verband houden met infrastructurele voorzieningen of aanverwante activiteiten. In de toelichting wordt dit laatste begrip door de regering niet nader toegelicht dan met verwijzing naar een voorbeeld van advisering op het gebied van energie-milieuprestatienormen (overigens een commerciële activiteit die door tal van private ondernemingen wordt uitgeoefend). Gelet op deze constatering blijkt er ten aanzien van tal van activiteiten twijfel mogelijk over de vraag of deze activiteiten voor de minister aanleiding zullen kunnen zijn tot handhavend optreden onder de splitsingswetgeving, hetgeen leidt tot een aantasting van de rechtszekerheid omtrent de eigen juridische positie voor de netbeheerder en de daarmee verbonden groepsmaatschappijen. Overigens doet zich dan ook de vraag voor of wel toegestane «niet-wezensvreemde», maar aanverwante commerciële activiteiten door groepsmaatschappijen van netbe-

heerders kunnen leiden tot concurrentievervalsing door kruissubsidiëring door middel van inkomsten van de netbeheerder.

Kern van het wetsvoorstel is de bevordering van transparantie en onafhankelijkheid.

Daartoe worden voor zogenoemde multi-utility concerns in de artikelen 17 Elektriciteitswet en het gelijklopende artikel 10b Gaswet een aantal handelingen expliciet verboden.

Het heeft de leden van de CDA-fractie zeer verbaasd dat op grond van lid drie letter c onder 1 en 2 de netbeheerder zich toch aansprakelijk mag stellen voor een aantal daar genoemde handelingen en activiteiten die zij niet zelf uitvoert maar een groepsmaatschappij, ook al gaat het om handelingen en activiteiten die zij zelf zou mogen verrichten.

Wie bepaalt de prijzen? Een duidelijker voorbeeld van het gevaar van kruissubsidiëring is niet te geven. Maar het meest verbaasd zijn de leden van de CDA-fractie over het bepaalde onder 3, te weten als de aansprakelijkstelling geschiedt om te voldoen aan voorwaarden in verband met toepassing van wettelijke bepalingen.

De toelichting vermeldt dan aansprakelijkheid voor bepaalde belasting-schulden jegens de fiscus in verband met het bestaan van een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting of BTW of aansprakelijkstelling voor rechtshandelingen van groepsmaatschappijen als bedoeld in artikel 403 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (geconsolideerde jaarrekening).

In al die gevallen is sprake van een onbeperkte hoofdelijke aansprakelijkheid.

Tevens kunnen ten gevolge van de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting over en weer vorderingen en schulden ontstaan, die verboden zijn op grond van de hoofdregel: géén financiële betrekkingen.

Kan de regering uitleggen hoe e.e.a. zich verhoudt met de doelstellingen van dit wetsvoorstel?

De leden van de fractie van **D66** vragen of de regering nog eens kan uitleggen dat met deze wet alle vormen van kruissubsidiëring zijn te voorkomen.

Beschikt de netbeheerder na splitsing over voldoende financiële middelen om zijn taak uit te voeren?

5. Eigendom van het net en van aandelen in de netbeheerder

De leden van de fractie van het **CDA** merken op dat de regering stelt dat dit wetsvoorstel de huidige provinciale- en gemeentelijke aandeelhouders de gelegenheid geeft om afscheid te nemen van de risicovolle onderdelen van de energiemaatschappijen, te weten de handel in en productie van energie.

Dit argument is naar het oordeel van de leden van de CDA-fractie op zich juist, maar zij wijzen erop dat deze aandeelhouders dat heden ook reeds kunnen door vrijwillig tot een splitsing over te gaan. De voorbeelden daarvan zijn bekend (Intergas, NRE, Rendon etc.).

In dit verband vragen deze leden of er in de huidige wettelijke bepalingen een belemmering schuilt om vrijwillig tot splitsing over te gaan.

Voor de leden van het CDA is van eminent belang dat verkoop van de aandelen in geïntegreerde bedrijven uitsluitend mogelijk is nadat de netten zijn afgesplitst.

Deze leden vragen de Regering om te bevestigen dat de regeling opgenomen in de artikelen 93 Elektriciteitswet en 85 Gaswet dit afdoende regelt. Deze leden vragen de regering hierbij eveneens in te gaan op de Europeesrechtelijke bepalingen met betrekking tot het beginsel van vrij verkeer van kapitaal.

Tevens vragen deze leden of zonder deze voorgestelde wet de aandeelhouders van de nu nog geïntegreerde bedrijven op enig tijdstip vrij zouden zijn om hun aandelen in de geïntegreerde bedrijven te vervreemden?

Voor het geval dat zo zou zijn vragen deze leden de regering aan te geven hoe dat te voorkomen is.

Tevens vragen de leden van de CDA-fractie de regering of de positie van de overheidsaandeelhouder(s) (al dan niet na een eventuele splitsing) voldoende sterk is om de publieke taak adequaat uit te kunnen oefenen. Hoe beoordeelt de regering de structuurwetgeving in dit verband?

De leden, behorende tot de fractie van de **PvdA** merken op dat een belangrijke en veelgehoorde aanname van dit wetsvoorstel is dat de energienetten beneden en boven de 110 KV, ook na eventuele buitenlandse overnamen van energiebedrijven, volledig in handen zullen blijven van de overheid, in casu van Tennet. Is deze aanname juist? Is de minister bekend met de inhoud van de brief aan de Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 28 165, nr. 35 van de Minister van Financiën van 20 februari jl.? Staat daar niet, dat de Minister van Financiën voornemens is om op termijn Tennet te verkopen als staatsdeelneming? Op welke termijn gaat dit gebeuren en op welke wijze zal het verkoopproces dan worden ingericht? Is reeds bekend in welke vorm de verkoop zal gaan plaatsvinden? Hoe kan het, dat enerzijds door de regering wordt gesteld dat Tennet publiek blijft en anderzijds dat Tennet wordt verkocht? Heeft de minister van Economische Zaken overleg gevoerd met de minister van Financiën inzake de verkoop van Tennet? Zo ja, is daar, in tegenstelling tot hetgeen staat in de brief van 20 februari 2006, uitgekomen dat Tennet niet meer als staatsdeelneming wordt beschouwd en niet meer verkocht zal gaan worden als staatsdeelneming? Welke garanties zijn daarvoor afgegeven? Zo nee, is de minister van Economische Zaken voornemens om dit overleg te gaan opstarten en op welke termijn? Zijn er constructies denkbaar, dat dit wetsvoorstel leidt tot onwenselijke gevolgen; namelijk dat de netten alsnog in private handen komen? Hoe denkt de regering de verkoop van distributienetten door de huidige aandeelhouders (provincies en gemeenten) welke twee jaar na ingang van de wet mogelijk wordt ook op de langere termijn te voorkomen?

Dit wetsvoorstel is, zo vervolgen deze leden, mede gebaseerd op de aanname dat aandeelhouders van de energiebedrijven zelf de wil hebben om te privatiseren. Kan de regering aangeven welke aandeelhouders in 2000 hun aandelen wensten te privatiseren en welke aandeelhouders dat nu in 2006 nog wensen? Op welke gegevens baseert de regering zich dan? Is er sprake van een verschuiving in de privatiseringswens van aandeelhouders? Hecht de regering betekenis aan deze verschuiving en waar duidt, in de visie van de regering, de verschuiving op?

31 december 2006 is het volgens de regering uur U, zo blijkt uit diverse handelingen van de Tweede Kamer. Vanaf 1 januari 2007 zouden de bedrijven integraal geprivatiseerd kunnen worden, zo stelt de regering in een debat met de Tweede Kamer op 13 april 2006. Kan de regering meedelen waar in de wet- en regelgeving een einddatum staat aangegeven in het kader van het privatiseringsverbod? Immers, in art. 93 E-wet staat het uitgangspunt geformuleerd dat iedere wijziging in de eigendom van een net of een netbeheerder instemming van de minister behoeft. In het vierde lid is het privatiseringsverbod neergelegd. De minister moet zijn instemming onthouden als de wijziging in de eigendom ertoe zou leiden dat een partij buiten de huidige kring van publieke aandeelhouders enig recht op een net of op aandelen in de netbeheerder zou krijgen. Voorts voorziet het vierde lid van art. 93 E-wet in de mogelijkheid dat na

overleg met de Tweede Kamer, bij ministeriele regeling een einddatum aan het privatiseringsverbod wordt gesteld. Zo'n regeling is tot op heden niet vastgesteld. Indien de regering van mening is dat het privatiseringsverbod wel afloopt, waarom zou het privatiseringsverbod dan bijvoorbeeld niet verlengd kunnen worden bij AmvB zodat het huidige privatiseringsverbod, zoals opgenomen in de E- en G-wet, gewoon van kracht blijft, ook na 31 december 2006? Is het voorts niet mogelijk op dit punt afspraken te maken met de huidige aandeelhouders zodat de ontwikkelingen in de landen om ons heen afgewacht kunnen worden?

Hoe zou een eventuele privatisering van de netten zich verhouden tot de cross border lease contracten en is privatisering van de netten in het geval van cross border leases überhaupt wel mogelijk?

De leden van de fractie van de **SP** vragen of het niet beter is om, gezien alle ontwikkelingen rondom energievoorziening, af te stappen van het voornemen tot splitsing en de daarmee samenhangende privatisering en te kiezen voor handhaving van de huidige bedrijven met een daaraan gekoppeld verbod op privatisering? Is de regering in ieder geval bereid om het huidige privatiseringsverbod dat op 31 december a.s. zou aflopen, bij algemene maatregel van bestuur te verlengen, opdat er meer tijd komt om alle consequenties van een en ander te overzien?

De leden van de fractie van **D66** vragen of de lokale overheden die naast aandeelhouders, toch ook behartigers van het algemeen belang zijn niet gefaald hebben in hun taken, als de minister aan geeft dat er nog onvoldoende transparantie is en dat de leveringszekerheid omhoog kan door een splitsing. Is een actiever aandeelhouderschap niet een alternatief voor deze splitsing.

Onder het wetsvoorstel is het mogelijk dat na een mogelijke privatisering van de netwerken een bedrijf, groep of persoon een aandeel neemt in zowel een energieleverancier als in een netbeheerder. Zou de minister nog een keer duidelijk kunnen medelen waarom gekozen is om dit niet per wet te verbieden?

4. Privatisering

De leden van de fracties van **SGP** en **CU** merken op dat de minister in de nota naar aanleiding van het nader verslag 30 212, nr. 20, p. 17) het volgende stelt:

«Zij vroegen verder of er in de CBL's rekening is gehouden met de vigerende Nederlandse wetgeving en of het instemmingsvereiste een blokkade is in het licht van de beschikkingsbevoegdheid uit de CBL's. Bij het aangaan van de CBL's is vanzelfsprekend rekening gehouden met de wetgeving zoals die indertijd gold. In de periode dat de CBL's met betrekking tot gasnetten en elektriciteitsnetten zijn aangegaan, luidde de wetgeving echter anders dan thans het geval is. Ik wijs er in het bijzonder op dat het huidige vierde lid van de artikelen 93 Elektriciteitswet en 85 Gaswet, dat privatisering vooralsnog onmogelijk maakt, eerst op 14 juli 2004 van kracht geworden is. De CBL's met betrekking tot netten zijn in de periode van 1998 tot en met 2002 aangegaan. Het vereiste dat mijn instemming nodig was voor iedere wijziging met betrekking tot de eigendom van een net, maakte voor wat betreft elektriciteitsnetten vanaf 1998 en voor wat betreft gasnetten vanaf 1 augustus 2000 onderdeel uit van de wet. Het betrof hier echter uitdrukkelijk een tijdelijke maatregel. Het instemmingsvereiste was opgenomen in de wet om er voor zorg te dragen dat de liberaliseringsperiode ordelijk zou verlopen en dat de minister van Economische Zaken een vinger aan de pols zou hebben wanneer er in

deze periode geprivatiseerd zou worden. Het instemmingsvereiste was aanvankelijk dan ook beperkt tot 31 december 2002, de datum waarop verwacht werd dat het liberalisingsproces zou zijn afgerond, eventueel te verlengen tot uiterlijk 31 december 2006. Op 1 januari 2001, bij de invoering van de Overgangswet elektriciteitsproductiesector (Stb. 2000, 608) is deze beperking in de tijd geschrapt. Uitgangspunt van het beleid bleef echter dat de netten op termijn geprivatiseerd zouden worden. Dit beleid is op diverse plaatsen uiteengezet waaronder in brieven aan de Tweede Kamer in 16 juni 1999 (Kamerstukken II 1998/99, 25 097, nr. 26), 26 juni 2000 (Kamerstukken II 1999/2000, 25 097, nr. 37), 19 februari 2001 (Kamerstukken II 2000/01, 25 097, nr. 45) en 8 juni 2001 (kenmerk EZ0000032), alsmede in de Beleidsregels privatisering energiebedrijven (Stcrt. 2001, nr. 131, blz. 8) en het daarop gebaseerde (later ingetrokken) wetsvoorstel wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet (nadere regels voor netbeheerders en voor privatisering en enkele voorzieningen ingeval van wanbeheer van een net, Kamerstukken II 2001/2002, 28 190). Zelfs toen op 11 februari 2003, derhalve ruim nadat de laatste CBL op een netwerk was afgesloten, de toenmalige staatssecretaris van Economische Zaken aankondigde dat het wetsvoorstel 28 190 was ingetrokken en dat vooralsnog geen instemming zou worden verleend aan de vervreemding van netwerkbedrijven, betrof dit uitdrukkelijk een tijdelijke bevrozing (Kamerstukken II 2002/03, 28 190, nr. 10). Bij het aangaan van de CBL's op elektriciteitsnetten, en bij het aangaan van CBL's op gasnetten vanaf 2 december 1999 (toen dit vereiste voor het aangaan van CBL's op gasnetten vanaf 2 december 1999 (toen dit vereiste voor het eerst onderdeel uitmaakte van het voorstel voor de Gaswet), zie Kamerstukken II 1999/2000, 26 463, nr. 7) is rekening gehouden met het feit dat instemming van de minister nodig zou zijn voor privatisering, maar dat dit instemmingsvereiste enkel zou gelden tijdens de eerste jaren van de CBL's. De verwachting was bovendien, gebaseerd op het aangekondigde beleid, dat er weinig reden zou zijn om instemming te onthouden voor de overgang van een net naar de investeerder.»

Uit deze passage lijkt te moeten worden afgeleid dat de minister van Economische Zaken, in strijd met het bepaalde in de wet en het met de Staten-Generaal afgesproken beleid, toch instemming heeft verleend voor overdracht van de eigendom van netten buiten de kring van de huidige eigenaren (kring van overheden). Is dit een juiste constatering? Zo ja, welke netten zijn dan thans nog in handen van de overheid, zoals bedoeld in arts. E-wet en 85 Gaswet. Zo nee, wat is dan de noodzaak van het opnemen van de overgangsmaatregel inzake CBL's zoals opgenomen in de artikelen VI t/m VI c? Hoe verhoudt deze eigendomsoverdracht zich tot eerdere uitspraken van de minister dat er geen netten zouden worden overgedragen totdat in overeenstemming met de Kamer beleid dienaangaande zou zijn vastgesteld. In de Nota naar aanleiding van het nader verslag 30 212, nr. 20, p. 16) stelt de minister:

«Mocht te zijner tijd blijken dat een bedrijf niet van zins is de koopoptie uit te oefenen, en mocht dat niet passen in het dan geldende overheidsbeleid, dan kan dan, in overleg met de minister van Economische Zaken, gezocht worden naar een oplossing.»

Op welke wijze denkt de minister in het licht van deze uitspraak te kunnen waarborgen dat de eigendom van de netten, bij gebrek aan medewerking van het energiebedrijf, aan de overheid terugvalt? Hoe verhoudt de hierboven bedoelde overdracht van eigendom buiten de huidige kring van eigenaren zich tot het in het wetsvoorstel opgenomen privatiseringsverbod, als neergelegd in art. 93 E-wet en 85 G-wet?

6. Financiële gevolgen

6.1. Algemeen

De leden van de **PvdA**-fractie vragen hoe de regering denkt te voorkomen, dat de gedwongen splitsing leidt tot honorering door de rechter van aanspraken op nadeelcompensatie.

Bij een nota van wijziging heeft de regering voorzien, dat de kosten van de splitsing (500 mln euro op jaarbasis, waarvan 100 mln eenmalig en 400 miljoen structureel) niet terecht zullen komen bij de burger. De stelling van de fractie van de PvdA luidt, dat de kostenstijging direct of indirect wel zal moeten worden betaald door de burger. Immers, mogelijk is, als de consument niet betaalt, dat de kosten als gevolg van de splitsing bij de Nederlandse overheden terecht zullen komen, in het bijzonder bij de gemeenten en de provincies. De belastingbetaler (de burger) draait zo uiteindelijk op voor de kosten. Wat is hierop de reactie van de regering?

Stel dat de kosten voor rekening komen van de bestaande energieproducenten/netbeheerders zonder dat zij deze kosten kunnen doorberekenen aan de afnemers, in welke mate is het dan redelijk dat zij deze kosten moeten dragen? Is het gevolg moeten geven aan een wettelijke verplichting zonder nadeelcompensatie een normaal maatschappelijk risico? Of komt dit in strijd met het beginsel van de gelijkheid tegenover publieke lasten?

Wat is de reactie van de regering op de uitkomsten van SEO, waarin wordt geconcludeerd dat de netto-welvaartseffecten van splitsing waarschijnlijk ongeveer € 1 miljard negatief zullen zijn? Waarin onderschrijft de regering deze conclusies en waarin niet? Kan de regering daarbij beargumenteerd aangeven, waarin zij de aannames van SEO in het waarschijnlijke scenario wel en niet gerechtvaardigd acht?

Wat is de reactie van de regering op de reactie van het CPB op SEO? In hoeverre strookt de conclusie van het CPB dat «het welvaartseffect bij gelijkblijvend belang van decentrale opwekking ongeveer neutraal is», (exclusief de mogelijke kosten van CBL's), met de conclusie van de minister, dat splitsing voordelen zal hebben voor de afnemers (Brief aan de Tweede Kamer, «Aanpak splitsing energiebedrijven», 11-10-2004 (E/EM/4063988)?

In hoeverre is de regering van plan om de aanbevelingen van de Commissie Kist uit te voeren en welke maatregelen neemt de regering om het belang van decentrale opwekking te vergroten, zodat de mogelijke baten van de splitsingswet worden gemaximaliseerd?

Welke plannen heeft de regering, gezien de grote lacunes en onzekerheden in het rapport van de Commissie Kist en aangezien de conclusies van SEO, om de door de minister getrokken conclusies over de kosten en baten van de splitsingswet opnieuw te controleren?

Welke maatregelen neemt de regering om te faciliteren dat de maatschappelijke kosten van de splitsing zo klein mogelijk uitvallen en de baten zo groot mogelijk?

De leden van de fractie van **GL** vragen of de regering kan garanderen dat de kosten van de splitsing van de energiebedrijven direct of indirect niet ten laste worden gebracht van de consument. Hoe moeten deze lasten dan worden opgebracht?

De leden van de fractie van de **SP** vragen wat de mogelijke negatieve gevolgen zijn van doorvoering van de splitsing voor rijks- en lagere overheid, burgers, consumenten en werknemers; vindt de regering die prijs redelijk in relatie tot de veronderstelde opbrengst voor de Nederlandse samenleving van dit voorstel?

Wat zijn de mogelijke negatieve gevolgen van niet-doorvoering van de splitsing voor overheid, burgers, consumenten en werknemers – of zijn er die onder de huidige omstandigheden niet of nauwelijks (meer)?

De leden van de fracties van **SGP** en **CU** willen graag vernemen wat dit wetsvoorstel voor de bedrijven en burgers voor gevolgen heeft. Wat is het voordeel en zijn er nog andere zaken die voor bedrijven en burgers van belang zijn.

Graag vernemen zij van de minister of de uitkomsten van SEO, waar wordt uitgegaan van de netto-welvaartseffecten ongeveer € 1 miljard negatief zullen zijn, juist zijn.

6.2. Cross Boarder Lease-contracten

De leden van de **CDA**-fractie zijn van mening dat gezien de zeer grote financiële belangen die gemoeid zijn met deze contracten uiterste zorgvuldigheid is geboden.

Deze leden verzoeken de regering een uitgebreid overzicht te verschaffen van de diverse bepalingen in dit wetsvoorstel met betrekking tot deze CBL-contracten en uitvoerig de achtergronden en uitwerking van deze bepalingen toe te lichten.

Daarnaast ontvangen deze leden graag antwoord op een aantal specifieke vragen.

Het wetsvoorstel is zodanig aangepast dat het groepsverbod (productie/handel en distributie) niet meer in alle gevallen van toepassing is, namelijk ingeval van een CBL.

Deze leden begrijpen het nu zo dat het groepsverbod pas van toepassing is na de «lichting» van de koopoptie door de Nederlandse wederpartij bij het CBL contract (dat kan nog 20–30 jaar duren!).

Is deze interpretatie juist? En als dat zo is, leidt dat gegeven dan niet tot ongelijke behandeling?

Op 15 mei 2006 verscheen een rapport van de Universiteit Utrecht inzake het uitoefenen van de koopoptie door energiemaatschappijen.

De leden van de CDA-fractie verzoeken de regering om een reactie op dit advies.

Tevens vragen deze leden of een overheid er zich bij voorbaat bij mag neerleggen dat een bijzondere gebeurtenis ten gevolge van dit wetsvoorstel zich bijna zeker bij één van de betrokkenen zal voordoen. Bedoeld wordt de zogenoemde «all or substantially all assets» problematiek waar ook het rapport Kist (pagina's 33 en 34) op wijst. Het is de minister bekend dat dit zich naar alle waarschijnlijkheid alleen zal voordoen bij Essent. Acht de minister dit in overeenstemming met het gelijkheidsbeginsel?

De Tweede Kamer heeft, zo merken de leden van de PvdA-fractie op, een juridisch advies gevraagd (30 212, nr 47) dat op 15 mei 2006 – ná de eindstemming in de Tweede Kamer – beschikbaar kwam. Hieruit blijkt dat de «juristen geen mogelijke wegen zagen die de CBL-claims zouden kunnen voorkomen» (Wetgevingsrapport 30 212, p. 47). Wat is hierop de reactie van de regering? Wat betekent deze uitspraak in de ogen van de regering voor de waarschijnlijke netto welvaartseffecten van de splitsingswet, gelet op de conclusies van het CPB en SEO?

De leden van de fractie van **GL** vragen welke zekerheid de regering heeft dat de zogenaamde cross border lease contracten na implementatie van het voorliggende wetsvoorstellen niet leiden tot schadeclaims. Mocht dat wel het geval zijn wie draait dan voor de kosten op?

De leden van de **D66**-fractie stellen vast dat het wetsvoorstel veelvuldig spreekt van transparantie; waarom is er geen inzage mogelijk in de Cross Border Lease-contracten (CBL contracten). Wat zijn als gevolg van de splitsing en de huidige CBL contracten de gevolgen voor de financiële positie van de energiebedrijven, meer specifiek het effect op hun krediet beoordeling (credit rating)?

7. Beheer van netten van 110 kV en hoger

Zoals al eerder aangegeven, zijn de leden van de **CDA**-fractie voorstander van de overdracht van het beheer van het hoogspanningsnet (110KV en hoger) aan Tennet.

Deze leden vragen de regering of het in het voornemen ligt om te zijner tijd ook de eigendom van deze netten te verwerven. Immers, dat garandeert pas echt het beheer, investeringen en onderhoud in één hand.

Voor de netbeheerders wordt in dit wetsvoorstel bepaald dat nog slechts enige andere activiteiten binnen groepsverband zijn toegestaan. Bij derde nota van wijziging wordt volgens de brief van minister van 19 april 2006 duidelijk gemaakt dat onder handelingen en activiteiten die strijdig zijn met het belang van het netbeheer ook activiteiten van groepsmaatschappijen worden verstaan die geen verband houden met infrastructurale voorzieningen en daaraan verwante activiteiten. Deze leden verzoeken de regering in dit verband een opsomming te geven van alle deelnemingen van TenneT (al dan niet groepsmaatschappij) en daarbij een omschrijving van de belangrijkste activiteit en het oordeel van de minister over de toelaatbaarheid van het houden van deze deelnemingen in het licht van het onderhavige wetsvoorstel.

De leden van de CDA-fractie weten dat de aandeelhoudersrol in deelnemingen van de Staat wordt uitgeoefend door de minister van Financiën. In een algemeen overleg in de Tweede Kamer van 27 april 2006 inzake het deelnemingenbeleid meldt de minister van Financiën: «voor UCN is er op korte termijn geen voornemen tot verkoop, maar dat zou wellicht ooit tot de mogelijkheden behoren. Hetzelfde geldt voor TenneT».

De Regering karakteriseert het transportnet als volgt: «Het transportnet vormt de ruggengraat van het systeem, de distributienetten de fijnmazige haarvaten».

Graag vernemen de leden van de CDA-fractie tegen de achtergrond van het belang van het transportnet de visie van de minister van Economische Zaken op een mogelijke verkoop van aandelen TenneT. Dezelfde vraag ook met betrekking tot de aandelen GTS.

Het is de leden van de CDA-fractie bekend dat met betrekking tot het hoogspanningsnet dat in eigendom is van Essent geen CBL's zijn afgesloten, maar dat de overige hoogspanningsnetten wel object van CBL's zijn.

Naar het oordeel van deze leden is hier sprake van ongelijke behandeling. Deze leden vinden het gevolg, géén overdracht van het beheer van grote delen van het hoogspanningsnet onwenselijk.

Graag een reactie van de regering.

De leden van de **GL**-fractie merken op dat een argument voor de voorliggende splitsingswet is, dat daarmee het transportnet van Nederland m.i.v. 1 januari 2008 tot een geheel gevormd kan worden, hetgeen de efficiëntie,

de uniformering en de leveringszekerheid ten goede zou kunnen komen. TenneT zelf noemt vier voordelen: één transportnet, één commando-structuur, één norm voor kwaliteit en één centrale netplanning. De vraag is of de splitsingswet voor deze doelen een *conditio sine qua non* is. Met andere woorden: kan TenneT niet dergelijke bevoegdheden krijgen waarbij het eigendom in handen blijft van de huidige eigenaren? De overheid kan toch vergaande eisen stellen aan een uniform beheer van het netwerk?

De leden van de fracties van **SGP** en **CU** stellen een vraag over de overdracht beheer en hoogspanningsnetten (artikel I onderdeel A, eerste lid; artikel IV). Welke noodzaak is er om een dergelijke vergaande stap te nemen (overdracht 110 en 150 kV netten aan TenneT)? Welke voordelen verwacht de minister van schaalvergroting en welke nadelen? Waarom worden de 50 kV netten niet overgedragen aan TenneT? Deze hebben over het algemeen immers ook een transportfunctie? Waarom wordt slechts gesproken over het «beheersoverdracht» en niet «eigendomsoverdracht»? Kan de minister de rechtsverhouding tussen TenneT en de eigenaren van de bedoelde 110 en 150 kV netten aanduiden? De minister wordt met name verzocht aandacht te schenken aan de financiële vergoeding door Tennet aan de eigenaren van de betrokken netten voor het gebruik van de netten; de financiering van noodzakelijke investeringen in deze netten; en de waarborgen tegen oneigenlijke invloed door de neteigenaren op het netbeheer van de 110 en 150 kV-netten.

8. Europeesrechtelijke en internationaalrechtelijke aspecten

Zien de leden van de **CDA**-fractie het goed, dan zou een verbod voor partijen die betrokken zijn bij of belangen hebben in de productie, handel en levering van energie in Nederland, om tevens belangen te hebben in netbeheer in Nederland, een belemmering opleveren van het vrij verkeer van kapitaal en de vrijheid van vestiging, zoals aangegeven in de artikelen 43 en 56 EG-Verdrag. Een dergelijke beperking kan volgens het EG-Verdrag – zoals een en ander is uitgewerkt in de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de EG – alleen worden gerechtvaardigd door een dringend algemeen belang van niet-economische aard, terwijl dat belang dan tevens niet op een andere, minder vergaande wijze kan worden gediend. De genoemde leden verzoeken de Regering nog eens duidelijk en expliciet aan te geven welke redenen van niet-economische aard de genoemde belemmeringen van het vrije verkeer kunnen rechtvaardigen en bovendien hoe aan de uit het EG-Verdrag blijkende proportionaliteits-eis wordt voldaan.

Voor wat betreft de CBL-investeerder heeft de Regering aangegeven, dat deze een termijn van 13 weken is toegekend om, teneinde in overeenstemming te komen met de eisen van het wetsvoorstel, een andere netbeheerder aan te wijzen. De Commissie Kist beperkt zich tot de opmerking, dat deze termijn aan de krappe kant is. Er is echter nog niet ingegaan op de vraag of dit betekent, dat de CBL-investeerder gedwongen wordt een keuze te maken tussen uitoefening van zijn contractuele rechten en het doen van afstand van een eventueel groepsverband met andere activiteiten in de energiesector. Wanneer hier sprake is van een gedwongen keuze voor de CBL-investeerder dan is aannemelijk, dat deze is beperkt in het vrije verkeer van kapitaal, hetgeen art. 56 EG-Verdrag verbiedt. Daarbij is van belang, dat de werkingssfeer van art. 56 EG-Verdrag niet is beperkt tot ingezetenen van de EU.

De leden van de CDA-fractie vernemen gaarne de zienswijze van de regering.

De in het wetsvoorstel voorziene overdracht van het beheer van de 150 en 110 kV netten aan TenneT is niet verbonden met een vergoeding voor het verlies van deze netten. Art IV van het wetsvoorstel veronderstelt het sluiten van een beheersovereenkomst tussen TenneT en de eigenaar van het net, maar geeft de eigenaar geen aanspraak op een redelijke vergoeding, terwijl deze wel tot overdracht van het beheer wordt gedwongen. Bovendien voorziet het wetsvoorstel in een verbod kosten door te berekenen, niet alleen in de nettarieven maar ook in de tarieven voor levering en productie. Daarmee heeft het wetsvoorstel naar de mening van de leden van de CDA-fractie consequenties, die diep ingrijpen in de bedrijfsvoering en de mogelijkheid om met de eigen bedrijfsmiddelen inkomsten te genereren. De vraag doet zich dan ook voor of deze maatregelen geen inbreuken vormen op de in art. 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM gewaarborgde bescherming van eigendom. De vragenstellers stellen daarbij vast, dat de regering geen redenen heeft aangegeven op grond waarvan kan worden aangenomen dat naamloze vennootschappen waarvan de aandelen thans in overheidshanden zijn niet onder art. 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM dienen te vallen.

De leden van de **PvdA**-fractie merken op dat, gegeven de ingrijpende gevolgen van de gedwongen splitsing, het van belang is duidelijkheid en zekerheid te hebben over de verenigbaarheid van het wetsvoorstel met het EG-recht. Heeft de regering de Europese Commissie om advies gevraagd inzake haar splitsingsvoornemen? Zo ja, wat is de inhoud van dit advies? Zo nee, is zij bereid om de Europese commissie alsnog over het onderhavige wetsvoorstel om advies te vragen? Is de Regering van mening dat de Europese commissie geen infractie-procedure zal gaan opstarten? Stel dat dit wel gebeurt, op grond waarvan ziet de regering de afloop van zo'n procedure met vertrouwen tegemoet? Heeft Nederland een sterke «case» voor de Europese rechter en zo ja, waar baseert de regering deze mening op?

De regering erkent dat gedwongen splitsing leidt tot een beperking van het vrije verkeer van kapitaal (paragraaf 7.2 van de memorie van toelichting). Artikel 56 EG zou niet van toepassing zijn zolang het privatiseringsverbod van kracht blijft. Deze opvatting berust op een interpretatie van de regering van artikel 295 EG. Volgens de Raad van State biedt artikel 295 EG geen vrijbrief voor de vaststelling van regels die de kring van partijen beperken aan wie de aandelen in de netbeheerder kunnen worden overgedragen. De uitzondering van artikel 295 zal de regering geen soelaas bieden nu tegelijk met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel de privatisering van een minderheid van de aandelen in de netbeheerder wordt toegestaan. Bovendien, wie kan een niet-Nederlandse energieproducent beletten om, met een beroep op het EG-verdrag, een Nederlandse netbeheerder op te kopen, daar immers een nationale Nederlandse wet moet wijken voor de vrije markt van het EG-verdrag? En wat belet energiebedrijven om via contractconstructies alsnog ongedaan te maken wat de eigendomssplitsing probeert te bevorderen?

Beperkingen van het vrije kapitaalverkeer zijn slechts toegestaan indien zij gerechtvaardigd zijn ter bescherming van dwingende redenen van algemeen belang, geschikt zijn om de verwezenlijking van het gestelde doel te waarborgen en niet verder gaan dan ter bereiking van dat doel gerechtvaardigd is. Wordt naar de mening van de regering voldaan aan deze noodzakelijkheids- en proportionaliteitstoets? Immers de vermeende oneigenlijke bevoordeling van productie, handel en levering van energie vanuit het netbeheer kan met minder vergaande middelen worden voorkomen, zoals versterking van de bevoegdheden van de toezichthouder. Het faciliteren van de privatisering van de risicovolle commerciële activi-

teiten kan, naar het voorkomt, geen beperking van het vrije kapitaalverkeer rechtvaardigen.

Herinnert de regering zich de behandeling van de zgn. Varkenswet in de Eerste Kamer? Daarbij was aan de orde het ontnemen aan varkenshouders van een deel van hun rechten om varkens te houden – rechten die een economisch goed voorstelden en verhandelbaar waren – zulks zonder de schadeloosstelling die art. 1 Eerste Protocol EVRM bij onteigening veronderstelt. Herinnert de regering zich dat binnen de Kamer daartegen ernstige bezwaren bestonden, waarvoor de regering niet wilde wijken? Herinnert de regering zich dat binnen enkele maanden varkenshouders bij de rechter hun gelijk haalden? Verwacht de minister niet dat zulks ook in dit geval zal geschieden, met name van de hierboven omschreven eis van proportionaliteit van de wettelijke maatregel?

De leden van de **VVD**-fractie stellen het op prijs nogmaals de gronden te vernemen waarop de minister heeft geconcludeerd dat het EG-recht met betrekking tot «het groepsverbod» geen strijdigheid bevat met het onderhavige wetsvoorstel.

De leden van de fractie van **D66** vragen wat het Europees beleid is op dit dossier; is de Europese Commissie een concreet advies gevraagd over dit majeure beleidsvoornemen van de lidstaat Nederland?

Door middel van de I&I wet is voldaan aan de tweede Elektriciteit en Gas richtlijn. Waar ligt de noodzaak om als eerste in Europa een volgende stap te zetten?

9. Verspreide vragen

In het kader van de vraag naar de proportionaliteit vragen de leden van de CDA-fractie hoe de Regering aankijkt tegen de aangenomen moties onder de nummers 34, 35 en 43.

De leden van de fractie van de **PvdA** wijzen er op dat er twee ingrijpende nota's van wijziging zijn. Waarom zijn de beide ingrijpende nota's van wijziging door de regering niet aan de Raad van State ter advisering voorgelegd? Is de regering bereid dit advies alsnog in te winnen?

De leden van de **VVD**-fractie constateren al met al dat de complexiteit van de transitie groot is. Daarbij laten deze leden nog onbesproken de herstructurering van de bedrijven zelf en het inrichten van de beoogde «vette» netbeheerders.

Het is daarom dat deze leden prijs stellen op een uitvoerige analyse van de wijze waarop deze transitieperiode – die de vrij lange duur van 2,5 jaar zal beslaan – gaat worden begeleid om zeker te stellen dat de hierboven genoemde belangen daadwerkelijk worden gediend. Hierbij aandacht te schenken aan aspecten zoals het niet synchroon lopen van de ontwikkelingen per bedrijf, de onderlinge verhoudingen en belangen van aandeelhouders, de belangen van andere leveranciers dan de betrokken bedrijven, de eisen die aan TenneT worden gesteld en met name de rol en de toerusting van de DTe/NMa. Daar de voorzieningszekerheid en de financiële positie van de afnemers in het geding zijn, dient zeker gesteld te worden dat deze blijven voldoen aan de in dit wettelijk kader gestelde eisen. Voorts vragen deze leden op welke wijze de Staten-Generaal periodiek geïnformeerd kunnen blijven over de gemaakte vorderingen en mogelijk daarbij optredende vraagstukken.

Tenslotte constateren deze leden dat de talrijke aangenomen amendementen, moties en toezeggingen tijdens de debatten een helder inzicht dienaangaande in de weg staan. Zij stellen het op prijs van de minister

een overzicht hiervan te ontvangen met daaraan gekoppeld op welke wijze en wanneer de minister aan een en ander gevolg zal geven.

ARTIKELEN

Artikel I, onderdeel Ka en artikel II, onderdeel Ja

Bij amendement zijn door toevoeging van de artikelen I onderdeel Ka en artikel II onderdeel Ja in de artikelen 31 Elektriciteitswet en 12b, derde lid, van de Gaswet bepalingen opgenomen met betrekking tot de voorwaarden omtrent de betaling door de afnemer ter zake van geleverde diensten. Naar de mening van de leden van de **CDA**-fractie scheppen deze artikelen een onduidelijkheid in de relatie van de netbeheerder en de afnemer. De tekst suggereert, dat deze wetwijziging een vervaltermijn formuleert in de contractuele relatie tussen de netbeheerder en haar afnemers, die de netbeheerders niet kunnen stuiten. De vraag komt dan ook op waarom in deze contractuele relatie met de netbeheerder wordt afgeweken van de gangbare regels van verjaring van rechtsvorderingen. Daarbij is van belang, dat de wetgever bij het totstandkomen van het huidige Burgerlijk Wetboek de uitdrukkelijke bedoeling heeft gehad het onder het oude recht ingeslopen onzorgvuldig gebruik van de termen verjaring en verval te beëindigen.

Voor het geval de reden voor de keuze van een vervaltermijn mocht zijn gelegen in het voorkomen van vertraging in de facturering wijzen deze leden er op, dat blijkens publicaties van DTe de termijnen voor de facturering door de netbeheerders thans in overeenstemming zijn met de door DTe daartoe geformuleerde beleidsregels.

De leden van de CDA-fractie menen er voorts van te mogen uitgaan, dat de regering op de hoogte is van het feit, dat alle netbeheerders sedert 1 mei 2006 algemene voorwaarden voor de aansluiting en transport van elektriciteit, respectievelijk gas hanteren voor alle kleinverbuikers (consumenten en niet-consumenten), die na onderhandelingen in het kader van de zelfregulering in SER-verband tussen EnergieNed en de Consumentenbond zijn tot stand gekomen. In deze algemene voorwaarden van de netbeheerders is een bepaling opgenomen, waarin de netbeheerder zich contractueel verplicht jegens de afnemer de in de Beleidsregel opgenomen factureringsvoorwaarden na te komen. Bovendien kan een consument, die bezwaren heeft tegen de nota van de netbeheerder daartegen een klacht indienen bij de Geschillencommissie Energie en Water. Deze klachtenprocedure met (nota bene) een opschortende werking voor de betalingsverplichting van de (jaar)nota wordt illusoir wanneer een korte vervaltermijn wordt gehanteerd, die na het zenden van de jaarnota effectief wordt verkort tot 12 maanden. De vervaltermijn zou immers volgens de betreffende nieuwe wettelijke bepaling aanvangen op het moment dat de transportdienst door de netbeheerder wordt verleend (derhalve dagelijks), terwijl de afrekening geschiedt aan de hand van een jaarlijks op te stellen nota. De leden van de CDA-fractie vrezen, dat realisering van de hier bedoelde bepaling de netbeheerders zal nopen om zich in een vroeg stadium tot de burgerlijke rechter te wenden met als gevolg veel ongemak voor de afnemers en hogere kosten van het netbeheer, die ten laste van de afnemers zullen worden gebracht.

Graag vernemen zij het standpunt van de regering met betrekking tot deze problematiek.

Artikel VIA

Gezien het grote belang dat de **CDA**-fractie hecht aan de spoedige overdracht van het beheer van het hoogspanningsnet aan TenneT hebben de leden de volgende vraag.

Is het waar dat door de invoeging van artikel **VIA** bij de eerste nota van wijziging de kans groot is dat die delen van het hoogspanningsnet die deel uitmaken van een CBL contract voorlopig niet ten bekeer aan TenneT hoeven te worden overgedragen.

De leden van de fracties van **SGP** en **CU** wijzen er op dat in de eerste Nota van Wijziging (30 212, nr. 18) een artikel wordt ingevoerd met betrekking tot de rechtsverhouding tussen TenneT en de buitenlandse investeerder in hoogspanningsnetten (artikel VI A). Onder verwijzing naar dit artikel staat in de nota naar aanleiding van het nader verslag 30 212, nr. 20, pp. 27–28 een toelichting van de minister. Deze toelichting is onduidelijk, omdat niet duidelijk is hoe het bekeer van de diverse onderdelen van het landelijke net concreet zal worden vormgegeven. De minister spreekt zelf over een niet-optimale situatie, die echter niet zodanig is dat de wettelijke taken door TenneT niet kunnen worden uitgevoerd.

«Deze situatie is niet optimaal, maar niet zodanig dat de wettelijke taken van TenneT niet meer uitgevoerd zouden kunnen worden. Voor de uitvoering van het voorgestelde artikel 18a kan hetzelfde worden geconcludeerd.»

De minister wordt verzocht een nadere verduidelijking van deze uitspraak te verschaffen. Ook wordt de minister verzocht meer duidelijkheid te verschaffen over de concrete inrichting van het bekeer van het landelijke hoogspanningsnet in het in artikel VI a bedoelde geval. De minister verwacht geen problemen op basis van deze overgangsregeling. Op basis van welke concrete feiten baseert hij deze uitspraak?

Artikel VI a lid 1 luidt:

«Het bekeer van een net met een spanningsniveau van 110 kV of van 150 kV door de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet ingevolge de in artikel I onderdeel A, voorgestelde wijziging van artikel 10, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998, geschiedt voor zover dat en op een wijze die in overeenstemming is met de rechten van derden die voortvloeien uit een overeenkomst met betrekking tot dat net.»

Wat wordt met deze rechten van derden bedoeld, welke rechten zijn hier bedoeld? In hoeverre wordt het bekeer hierop afgestemd en wat houdt dat bekeer dan concreet in? Hoe is de situatie wanneer er sprake is van strijdigheid tussen de rechten van derden en een optimaal bekeer van het net, wanneer in het bijzonder moet worden gedacht aan de betrouwbaarheid van het net?

Artikel IXA

Artikel **IXA** behelst een regeling om de kosten welke in verband staan met de splitsing gedurende vijf jaren niet te mogen doorberekenen, het gaat om kosten verbandhoudende met CBL-contracten en de overige kosten. De leden van de **CDA**-fractie hebben behoefte aan een ruimere toelichting op dit artikel dan in de nota van wijziging van 21 maart 2006.

Met name de volgende vragen:

- a. welke kosten mogen niet doorberekend worden, is er al een definitie van kosten in dit verband?
- b. Hoe moeten de prijzen worden vastgesteld: cost-plus, marktprijzen?
- c. Wie gaat de kosten en de prijzen controleren?
- d. Voor welke bedrijfsonderdelen van de te splitsen bedrijven geldt dit?
- e. Aan wie moet worden gerapporteerd?

Kan de regering aangeven hoe met niet door te belasten splitsingskosten om te gaan onder IFRS regels?

De leden van de fracties van **SGP** en **CU** vragen waarom heeft de minister gekozen om de waarborgen tegen doorberekening van kosten voortvloeiend uit de Splitsingswet te beperken tot een periode van 5 jaar. Is bedoeld dat na 5 jaar alsnog kosten mogen worden doorberekend aan afnemers, zo nee, op welke wijze is dit wettelijk geborgd? Zo ja, wat is dan de betekenis van deze «waarborg»? Hoe wordt het toezicht op deze bepaling concreet vorm gegeven? Welke handhavingsinstrumenten zullen door de NMa in dit kader concreet worden ingezet?

Artikelen XI en XII

In de artikelen **XI en XII** worden de aan de splitsing verbonden fiscale gevolgen, heffing van vennootschapsbelasting en overdrachtsbelasting geneutraliseerd.

De leden van de **CDA**-fractie menen dat er gerede twijfel kan bestaan bij de te splitsen bedrijven of deze faciliteiten verenigbaar zijn met de bepalingen van het Europees recht, met name de artikelen 86 en 87 verdrag inzake staatssteun.

De gevolgen voor de betrokken maatschappijen kunnen van enorme omvang zijn indien later binnen de verjaringstermijn van 10 jaar wordt vastgesteld dat sprake was van staatssteun.

Immers de niet betaalde vennootschapsbelasting plus rente moet aldan worden terugbetaald.

Het is zeker niet denkbeeldig dat er partijen zijn bijv. buitenlandse concurrenten die er belang in kunnen zien om een procedure over het karakter van de faciliteiten te starten.

Mocht sprake zijn van ongeoorloofde staatssteun dan heeft een dan ingestelde schadevergoedingsactie jegens de Nederlandse Staat weinig kans van slagen omdat het Hof van mening is dat indien de staatssteun niet werd aangemeld de benadeelde partij geen «legitimate expectations» mag koesteren dat de steun rechtmatig was. (C-24/95, Land Rheinland Pfalz v Alcan Deutschland GmbH).

Het zal duidelijk zijn dat het voor de energiemaatschappijen moeilijk is om met dergelijke onzekerheden langere tijd te leven.

De leden van de CDA-fractie vragen de regering om een reactie, waarbij met name aan de orde is waarom tot nu toe de regering heeft afgezien van de mogelijkheid tot officiële notificatie (zie artikel 88, lid 3 EG verdrag).

De leden van de CDA-fractie menen dat het antwoord op de vragen van de Tweede Kamerfractie van het CDA over deze materie het gesignaleerde probleem onvoldoende adresseert.

De leden van de CDA-fractie menen dat elke onzekerheid omtrent de vraag al dan niet staatssteun dient te worden weggenomen.

De voorzitter van de commissie,
Luijten

De griffier van de commissie,
Nieuwenhuizen